

Pierre Lemaitre

Els colors de l'incendi

Traducció d'Albert Pejó

L'ECLECTICA

bromera

Si bé les exèquies per Marcel Péricourt es van veure trasbalsades i fins i tot es van acabar d'una manera caòtica, almenys van començar puntualment. Des de primera hora del matí, el Boulevard de Courcelles va quedar tancat a la circulació. La banda de la guàrdia republicana, reunida al pati, feia ressonar els assajos apagats dels instruments, mentre els automòbils abocaven a la vorera ambaixadors, parlamentaris, generals, delegacions estrangeres que se saludaven amb un posat greu. Coneguts acadèmics passaven per sota del gran dossier negre de sanefes daurades amb el monograma del difunt que cobria l'àmplia escalinata d'entrada i seguien les discretes consignes del mestre de cerimònies, encarregat d'organitzar aquella multitud que esperava la sortida del taüt. Es veien moltes cares conegudes. Uns funerals de tanta importància eren com un casament de la noblesa o la presentació d'una col·lecció de Lucien Lelong, el lloc on t'havies de fer veure si tenies una certa posició.

Malgrat el gran trasbals que li havia causat la mort del seu pare, Madeleine no parava d'anar amunt i avall, eficaç i continguda, repartint instruccions amb discreció, atenta als més mínims detalls. Nerviosa sobretot perquè el president de la República havia fet saber que vindria personalment a resar davant les despulles del «seu amic Péricourt». A partir d'aquell moment, tot s'havia complicat moltíssim. El protocol republicà era tan exigent com el d'una monarquia. La casa Péricourt, envaïda de funcionaris encarregats de la seguretat i de responsables de l'etiqueta, no havia tingut un moment de repòs. Sense parlar de la gran quantitat de ministres, cortesans i consellers. El cap d'Estat era una mena d'embarcació de

pesca seguida constantment per una multitud de bandades d'ocells que es nodrien del seu moviment.

A l'hora prevista, Madeleine es trobava al capdamunt de l'escalinata amb les mans enguantades de negre convenientment encreuades al davant.

Va arribar el cotxe. La multitud va callar. El president va baixar, va saludar, va pujar les escales i va abraçar Madeleine un moment sense dir ni una sola paraula. Els grans dolors són muts. A continuació va fer un gest elegant i fatalista per cedir-li el pas cap a la capella ardent.

La presència del president era més que una demostració d'amistat amb el difunt banquer, també era tot un símbol. La circumstància, efectivament, era excepcional. Amb Marcel Péricourt «s'acaba d'apagar un emblema de l'economia francesa», havien titulat els diaris que encara sabien comportar-se. «Havent sobreviscut menys de set anys al dramàtic suïcidi del seu fill Édouard...», havien comentat els altres. Tant se val. Marcel Péricourt havia estat un personatge central de la vida econòmica del país, i la seva desaparició, això tothom ho notava d'una manera confusa, marcava un canvi d'època, encara més inquietant pel fet que aquells anys trenta s'obrien cap a unes perspectives més aviat fosques. La crisi econòmica que havia seguit la Gran Guerra no s'havia arribat a superar. La classe política francesa, que havia jurat amb la mà al cor que l'Alemanya derrotada pagaria fins a l'últim cèntim de tot el que havia destruït, havia quedat desautoritzada pels fets. El país, convidat a esperar que es reconstruïssin els habitatges, que es refessin les carreteres, que s'indemnitzessin els mutilats, que es paguessin les pensions, que es generessin llocs de treball, en resum que tornés a ser el que havia estat –millor i tot, ja que havien guanyat la guerra–, el país, dèiem, s'havia resignat. Aquell miracle no tindria mai lloc, França s'havia d'espavilar tota sola.

Marcel Péricourt era precisament un representant de la França d'abans, d'aquella que havia dirigit l'economia com un bon pare

de família. No se sabia ben bé què acompanyaven al cementiri, un important banquer francès o l'època pretèrita que representava.

A la capella ardent, Madeleine va observar una bona estona el rostre del seu pare. Des de feia uns mesos, envellir s'havia convertit en la seva activitat principal. «M'he de vigilar constantment –deia–, em fa por fer pudor de vell, oblidar les paraules; tinc por de fer nosa, de sorprendre'm parlant sol. M'espio, i això m'ocupa totes les hores del dia. Fer-se vell és esgotador...»

A l'armari, en un penja-robes, Madeleine va trobar el vestit més nou que tenia, una camisa planxada i unes sabates perfectament enllustrades. Tot estava a punt.

El vespre anterior, el senyor Péricourt havia sopat amb ella i Paul, el seu net, un nen de set anys guapot, pàl·lid de pell, tímid i tartamut. Però a diferència dels altres vespres, no s'havia interessat pel progrés dels seus estudis, pel que havia fet durant el dia, ni tan sols li havia proposat continuar la partida de dames. Se'l veia pensatiu, però no preocupat, gairebé somiador, cosa que no era habitual en ell. Amb prou feines va tocar el plat i es va limitar a somriure, per mostrar que era allà. I com que el sopar se li va fer massa llarg, va plegar el tovalló, pujo cap dalt, va dir, acabeu sense mi, i va estrènyer el cap de Paul un moment contra seu, au, que dormiu bé. I tot i que sovint es queixava dels dolors que patia, va caminar fins a l'escala amb un pas lleuger. Normalment, no sortia del menjador sense dir «Porteu-vos bé». Aquell dia se'n va oblidar. L'endemà estava mort.

Al pati del palauet, mentre el cotxe funerari es posava en marxa, tirat per dos cavalls engalanats, i el mestre de cerimònies reunia familiars i amics pròxims i els indicava el lloc que havien d'ocupar en l'ordre protocol·lari, Madeleine i el president de la República s'estaven drets, l'una al costat de l'altre, amb la mirada fixa en el taüt de roure, on brillava una gran creu de plata.

Madeleine va notar una esgarrifança. Havia pres la decisió encertada, uns mesos abans?

Era una dona soltera. Divorciada, més exactament, però per l'època era el mateix. El seu exmarit, Henri d'Aulnay-Pradelle, es podria a la presó després d'un procés molt sonat. I aquella situació de dona sense marit havia estat una font de preocupació per al seu pare, que pensava en el futur. «A aquesta edat, t'has de tornar a casar! –deia–. Un banc que té interessos en tantes societats comercials no el pot portar una dona.» Madeleine hi va estar d'acord, però amb una condició. Un marit, d'acord, però un home no. Amb Henri ja n'havia tingut de sobres, moltes gràcies. El matrimoni, entesos, però per a les frivolitats que no comptin amb mi. Per molt que sovint hagués volgut fer creure el contrari, Madeleine havia posat moltes esperances en aquella primera unió, que s'havia revelat desastrosa, o sigui que ara ho tenia clar, un cònjuge potser sí, però res més, entre altres raons perquè no tenia cap intenció de tenir més fills. Amb les alegries que li donava Paul ja en tenia prou. Això havia estat la tardor anterior, quan tothom veia que Marcel Péricourt no duraria gaire. I semblava prudent prendre mesures, ja que passarien encara uns quants anys fins que el seu net, Paul el tartamut, pogués accedir al timó de l'empresa familiar. A part del fet que ningú veia clara aquesta successió. Al petit Paul, les paraules li costaven de sortir, i molt sovint renunciava a expressar-se, li era massa difícil, doncs imagineu-vos en el cas que fos directiu...

En aquell moment, Gustave Joubert, l'apoderat del banc Péricourt, un viudo sense fills, va semblar el partit ideal per a Madeleine. A la cinquantena, estalviador, seriós, organitzat, amb domini d'ell mateix, previsor... Només se li coneixia una passió per la mecànica, pels vehicles –no suportava Benoist però adorava Charavel– i pels avions –avorria Blériot però venerava Daurat.

El senyor Péricourt havia advocat amb força per aquesta solució. I Madeleine havia acceptat, però...

«Gustave, deixem les coses clares –l'havia previngut–. Vostè és un home, i no m'importa que tingui... Vaja, vostè ja m'entén. Però

amb la condició que sigui discret, em nego a quedar en ridícul per segona vegada.»

Joubert havia entès perfectament aquella exigència, sobretot perquè Madeleine li parlava de necessitats que ell tenia molt rarament.

Però unes setmanes després, de cop i volta, Madeleine havia anunciat al seu pare i a Gustave que al final aquell matrimoni no tindria lloc.

La notícia va tenir l'efecte d'una bomba. Quedaríem curts si diguéssim que el senyor Péricourt es va enfadar amb la seva filla, perquè trobava que els seus arguments eren irracionals: tenia trenta-sis anys i Joubert, cinquanta-un, com si ho acabés de descobrir! Al contrari, no li semblava un avantatge casar-se amb un home d'edat i amb bon judici? Però no, Madeleine era incapaç de «fer-se a la idea» d'aquell matrimoni.

Per tant, la resposta era que no.

I Madeleine va tancar la porta a la discussió.

En altres temps, el senyor Péricourt no s'hauria acontentat amb una resposta així, però ja se sentia molt cansat. Va argumentar, va insistir i al final va cedir, era una d'aquelles renúncies que demostren que ja no era el que havia estat.

I ara Madeleine es preguntava amb inquietud si havia pres la decisió encertada.

A l'exterior s'havien suspès totes les activitats amb la sortida del president de la capella ardent.

Al pati, els convidats començaven a comptar els minuts. Havien vingut per exhibir-se, però no tenien cap ganes de passar-s'hi tot el dia. El més difícil no era evitar el fred, cosa impossible, sinó trobar subterfugis per amagar la impaciència per acabar d'una vegada. No hi havia res a fer, encara que estiguessin tapats, les orelles, les mans i els nassos es glaçaven, i la gent picava amb els peus a terra discretament i començava a maleir el mort, que trigava tant a sortir. Tothom tenia pressa perquè el seguici es posés en marxa, almenys així caminarien.

Per fi va córrer el rumor que el taüt estava a punt de baixar.

Al pati, el sacerdot amb capa pluvial negra i platejada precedia els escolanets amb sotana violeta i sobrepellís blanc.

L'organitzador de pompes fúnebres va mirar discretament el rellotge i va pujar a poc a poc els graons de l'escalinata per tenir una vista més general de la situació, i des d'allà va buscar amb la mirada els que al cap de pocs minuts havien d'encapçalar el seguici.

Hi eren tots, a excepció del net del difunt.

Estava previst que el petit Paul anés al capdavant, al costat de la seva mare, tots dos lleugerament avançats a la resta. És una imatge que sempre agrada molt, un nen al darrere d'un cotxe fúnebre. I encara més aquell, que amb aquelles galtones i els ulls una mica enfosquits transmetia una sensació de feblesa que donaria a l'espectacle una pinzellada molt emotiva.

Léonce, la dama de companyia de Madeleine es va acostar a André Delcourt, el preceptor de Paul, que prenia notes sense parar en un quadern petit, i li va demanar que localitzés el seu jove alumne. L'home se la va mirar ofès.

—Però Léonce...! Que no veu que estic ocupat?

Aquells dos no s'havien caigut mai bé. Rivalitat entre criats.

—André —va respondre ella—, segur que algun dia serà un gran periodista, no en tinc cap dubte, però per ara només és un preceptor. Així que busqui el nen.

André, furiós, es va clavar un cop a la cuixa amb el quadern, es va desar el llapis a la butxaca i, a base de demanar excuses i de llançar somriures compungits al seu voltant, va començar a obrir-se pas cap a l'entrada.

Madeleine va acompanyar el president fins al seu cotxe, que a continuació va travessar el pati. La gentada s'apartava al seu pas com si es tractés del mort.

Acompanyat pels tambors de la guàrdia republicana, el taüt del senyor Péricourt va arribar finalment al vestíbul. Les portes es van obrir de bat a bat.

En absència del seu oncle Charles, que ningú havia pogut localitzar, Madeleine va baixar les escales sostinguda per Gustave Joubert, seguint les despulles del seu pare. Léonce va buscar amb la mirada el petit Paul al costat de la seva mare, però no hi era. André, que havia tornat a sortir, va fer un gest d'impotència.

El taüt, que duia a les espatlles una delegació de l'Escola Central d'Arts i Manufactures, va ser introduït al cotxe fúnebre de parets de vidre. A continuació van col·locar les corones i els rams. Es va avançar un uixer amb un coixí on reposava la gran creu de la Legió d'Honor.

Al mig del pati, la multitud de funcionaris va patir un moviment sobtat de balanceig. Es va separar d'una manera estranya i fins i tot va semblar que estigués a punt de dispersar-se.

El taüt i el cotxe fúnebre ja no eren el centre de les atencions.

Les mirades s'havien girat cap a la façana de l'edifici. De cop es va ofegar un crit unànim.

Madeleine també va aixecar els ulls i va entreobrir la boca: allà dalt, al segon pis, el petit Paul, de set anys, estava dret a l'ampit de la finestra, amb els braços oberts als costats. Davant del buit.

Portava el vestit negre de les cerimònies, però li faltava la corbata i tenia la camisa blanca completament descordada.

Tothom mirava amunt, com si assistissin a l'enlairament d'un globus.

Paul va doblegar lleugerament els genolls.

I abans que ningú tingués temps de cridar-lo, de córrer cap a ell, va deixar anar els batents de la finestra i es va llançar, acompanyat pel xiscl de Madeleine.

Durant la caiguda, el cos de la criatura es va recargolar en totes direccions, com un ocell tocat per un tret d'escopeta. I al capdavall

d'un descens ràpid i desordenat, va caure damunt del gran dossier negre, on va desaparèixer un moment.

Tothom va retenir un sospir d'alleujament.

Però la tela en tensió el va fer rebotar i va tornar a aparèixer com un dimoni de molla que sortís de la capsa.

Els assistents van veure com s'enlairava de nou i passava per sobre de la cortina.

I com s'esclafava contra el taüt del seu avi.

En aquell pati de cop i volta silenciós, el xoc del crani contra el roure, acompanyat d'un soroll apagat, va fer que tots els cors s'aturessin un instant.

Tothom estava desconcertat. El temps es va aturar.

Quan van córrer cap a ell, Paul estava ajagut d'esquena.

I li sortia sang de les orelles.